

DRĘCZENIE (34) *sb n*

-en- (31), -ęn- (1).

Pierwsze e jasne, w końcowym wahaniam.

sg *N* dręczenié (21); -é (3), -e (1), -(e) (17); -é *SarnStat* (3), -e *BiałKat*. ◇ *G* dręczeniã (6); -ã (5), -a (1); -ã *Mącz*, *LatHar* (3); -ã : -a *MurzHist* (1 : 1). ◇ *D* dręczeniu (1). ◇ *A* dręczeni(e) (3). ◇ *I* dręczeni(e)m (1) *LatHar*, dręczenim (1) *WujNT*. ◇ *pl* *A* dręczeniã (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde bez cytatu.

1. Zadawanie cierpień fizycznych lub moralnych; exercitus, insectatio, vexatio *Cn* (8) :

dręczenie kogo (2): Dręczenie narodu Bożego w Egipcie. *SkarŻyw* 477 *marg*; *SarnStat* 1196.

dręczenie czyje, kogo, czego [=przez kogo] (3): *A* dręczenie ich [szarańczy] było/ iáko dręczenie fzkorpionowo kiedy wkáši człowieká. *RejAp* 76, 76; y inżyich opętánych bárzo wiele/ od dręczenia ducha złego wyfwbodził. *LatHar* [537].

Szereg: »dręczenie i uciśnienie« (1): którzy [kommissarze] máią inśtruktarz fpiśać tego cłá/ [...] áby nieśfufzné dręczenié y vciśniennié ludzi nie było nád fwobody Koronné. *SarnStat* 1196.

a. Dobrowolne zadawanie sobie cierpień, umartwianie się (o praktykach religijnych) (3) :

Wyrażenie: »dręczenie ciała« (3): *A* ma w fobyie pośt wflyfłki dręczenya cyáła *KromRozm I* 12v; wftháwiay fobyie dręczenie ciáła iákie chcefz *RejPos* 130; *LatHar* 658 *marg*.

2. Odczuwanie cierpień fizycznych lub moralnych, cierpienie, męka, męczarnia; tormentum *BartBydgc*, *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *cruciatu*s, *torsio* *Mącz*, *Calep*; *carnificium* *Mącz*, *Cn*; *carnificina*, *cruciamentu*m, *vexatio* *Mącz*; *gehenna* *Calep* (26) : *BartBydgc* 160b; *MurzHist* P4v; *BibRadz* 4.*Esdr* 8/57; *Mącz* 39a [2 r.], 69d [2 r.], 458d, 459b, 491d; *RejAp* 123; *BiałKat* 376; *BudBib* 4.*Esdr* 8/57; *Gehenna* – Dręczenie, piekielni ogien. *Calep* 448b, 273b, 1074a, 1074b; y przynośili mu wfzytkie ktorzy fię źle mieli/ á byli zięci rozmáitemi chorobámi y dręczeniem [*tormentis*] *WujNT* *Matth* 4/24.

Wyrażenia: »dręczenie na ciełe« [*szyk* 1 : 1] (2): Ogień nieugáłzony/ y wfzelkie ná duży y ná ciełe/ ktore fię iedno wymyślic może/ dręczenie. *LatHar* 670, 669.

»dręczenie na duszy« [*szyk* 1 : 1] (2): *LatHar* 669, 670 *cf* »dręczenie na ciełe«.

»dręczenie ognia piekielnego« (1): iż cokolwiek złego tu vcirpiłz/ możefz to názwać [...] máłą rzeczą/ [...] iefli iá porownałz bądź z ciężkością y rozlicznością mąk y fráfunkow Páná twego/ [...] bądź z nieznośną boleścią y dręczeniem ognia piekielnego *LatHar* 578.

»dręczenie ogniowe« (1): wfzechmogący Boże/ [...] ktorys dał świętemu Wáwrzyńcowi palenie y dręczenie ogniowe zwyciężyć. *LatHar* 443.

»wieczne dręczenie« (1): á po dniu ładnym wiecznego dręczenia ná ciełe y duży pewne fpodziewanie. *LatHar* 669.

Szeregi: »boleść i dręczenie« (2): ku wfelcu to niemoże być/ ale raczyi ku boleści i dręczeniu *MurzHist* Gv; *LatHar* 578.

»katowanie i dręczenie« (1): Rącz mię też wyfwbodzić od ognia y męki wiekuiłtey/ od wfzelkiego kátowania y dręczenia bezbożnym ludziom nágotowanego *LatHar* 19.

»męka a dręczenie« (2): Bo to czuię/ iłz się żádná pociecha vmysłu moiego chfyćić niemoże/ ale tilko męki a dręczeniá *MurzHist* F4v; *Mącz* 69d.

Synonimy: 1. ciśnienie, gnębienie, męczenie, męka, trapienie, uciśnienie; 2. boleść, cierpienie, katowanie, męka, trapienie.

Cf **DRĘCZYĆ**

ZZie